

Bakgrunn for endringer

Systemansvarlig hadde forslag til retningslinjer for blant annet fos § 17 på høring i bransjen i perioden 1.12.2020 – 1.3.2021. Retningslinjeforslagene ble sendt over til RME for godkjenning 26.03.2021. I etterkant av oversendelsen til RME har systemansvarlig avdekket at teksten var uklar vedrørende hva som gjelder for innmelding av driftsstanser for 110 kV nettanlegg, og feil for 110 kV produksjonsanlegg. Intensjonen med den oppdaterte versjonen av retningslinjene var å likebehandle krav til innmelding av driftsstans for 110 kV og 132 kV, dette er ivarettatt i ny oppdatering.

Systemansvarlig har avklart at nye oppdateringer kunne sendes til RME uten en fullstendig ny høring. Endringene er avklart med berørte konsesjonærer. Systemansvarlig sendte over en oppdatert versjon av retningslinjer for fos § 17 til RME 03.06.2021, og stadfestet disse endringene i en oversendelse til RME 10.06.2021.

Oppdatert forslag til retningslinjer for fos § 17 følger nedenfor. I dokumentet er de nye oppdateringene, som omtales i dette brevet markert med gul skrift. Det er brukt gul farge for ny tekst, og gul gjennomstrøket farge for tekst som foreslås fjernet. Tidligere endringer er markert med rødt og grønt for endringer gjort i forkant av høringen, og med blå for endringer som ble gjort etter høringen.

Oppdatert forslag til retningslinjer for fos § 17

Første ledd

Hva skal rapporteres

~~Krav om rapportering til systemansvarlig gjelder driftsstanser i regional- og transmisjonsnett og tilknyttede produksjonsenheter, som kan påvirke andre konsesjonærer. Med tilknyttede produksjonsenheter menes produksjonsanlegg som direkte, eller via en kundespesifikk overføring er tilknyttet transmisjons- eller regionalnettet.~~

~~Konsesjonær vurderer selv om en driftsstans påvirker andre konsesjonærer og om denne må rapporteres til systemansvarlig. Det anbefales at det også rapporteres driftsstanser der det kan være tvil om driftsstansen påvirker andre konsesjonærer, for eksempel der påvirkningen vil være avhengig av den aktuelle kraftsituasjonen eller andre vedtatte driftsstanser.~~

Driftsstanser som skal rapporteres

Det legges til grunn at driftsstanser for alle anlegg i transmisjonsnett, inkludert utenlandsforbindelser, nedtransformering til regionalnett samt alle produksjonsenheter tilknyttet transmisjonsnettet skal rapporteres til systemansvarlig.

I tillegg skal alle driftsstanser i regionalnettet med **spenning 110 kV og høyere** ~~spenning høyere enn 110 kV~~ og alle driftsstanser i produksjonsenheter tilknyttet regionalnett med **spenning høyere enn 110 kV og høyere**, rapporteres til systemansvarlig. Med tilknyttede produksjonsenheter menes produksjonsanlegg som direkte, eller via en kundespesifikk overføring er tilknyttet regional- eller transmisjonsnett.

~~For øvrig~~ For produksjonsanlegg tilknyttet spenningsnivå **lavere enn 110 kV** ~~eller lavere~~ gjelder krav om rapportering av driftsstans for produksjonsanlegg når ~~berørt~~ samlet ytelse som omfattes av driftsstansen overskrider 25 MVA.

For regionalnettsanlegg med spenning under 110 kV må anleggskonsesjonær vurdere om en driftsstans vil berøre andre konsesjonærer. Andre konsesjonærer blir berørt dersom driftsstansen medfører at:

- Tilknyttede konsesjonærer med underliggende nettanlegg får redusert leveringskvalitet, herunder økt risiko for avbrudd til egne nettkunder¹.
- Tilknyttede konsesjonærer med produksjonsanlegg må stoppe eller begrense produksjonen.
- Konsesjonærer med parallelførte eller overliggende nettanlegg får endret kraftflyt eller økt risiko for redusert leveringskvalitet til egne nettkunder.

Dersom konsesjonær med regionalnettsanlegg med spenning under 110 kV med behov for driftsstans mener at andre konsesjonærer blir berørt i henhold til ovennevnte kriterier skal driftsstansen rapporteres til systemansvarlig.

Dersom en driftsstans i regionalnett med spenning under 110 kV ikke har noen konsekvenser for andre konsesjonærer i henhold til ovennevnte kriterier, kan konsesjonær unnlate å rapportere den til systemansvarlig. Konsesjonær må også i slike tilfeller sikre at driftsstansen heller ikke vil berøre andre konsesjonærer dersom kombinasjoner med driftsstanser i omkringliggende nett skulle oppstå. Dersom konsesjonær ikke har tilstrekkelig informasjon til å gjøre en slik vurdering skal driftsstansen allikevel rapporteres til systemansvarlig.

Enkelte overføringer kan eies av flere anleggskonsesjonærer. Det vises blant annet til at ledning og brytere på samme overføring kan eies av ulike konsesjonærer. Dersom det er behov for utkobling av en anleggsdel i slike overføringer vil alltid annen anleggskonsesjonær være berørt med tilhørende krav om rapportering av driftsstans.

Driftsstanser som ikke må rapporteres

Eksempler på driftsstanser som ikke vil berøre andre konsesjonærer og derfor ikke omfattes av plikt til rapportering til systemansvarlig:

- Driftsstanser som ikke medfører utkobling og ikke omfatter bruk av systemansvarliges virkemidler. Driftsstanser uten utkobling skal allikevel rapporteres inn dersom:
 - driftsstansen påvirker funksjonaliteten til systemvern
 - det skal gjennomføres termovisjon med krav til minimum last
 - dersom det skal gjennomføres AUS-arbeid med maks last
- Kundespesifikke transformatorer
- Samleskinne i stasjoner med mer enn en samleskinne, med mindre annet er avtalt med systemansvarlig (*del av dette avsnittet er flyttet opp fra annet ledd*)
- Driftsstanser for produksjonsanlegg når berørt ytelse er under 25 MVA

Dersom det rapporteres driftsstanser som ikke berører andre konsesjonærer, vil systemansvarlig foreta en forenklet behandling. Ved forenklet behandling blir det sendt ut epost om at driftsstansen er registrert og tatt til orientering, men uten formelt vedtak.

Konsesjonærs eget ansvar

Dersom en konsesjonær er leder for kobling (LFK) i andre konsesjonærers anlegg må konsesjonærer selv avklare dette henhold til egne koblingsavtaler som er inngått mellom konsesjonærene. Konsesjonærene må avklare seg imellom hvordan og om dette meldes inn i Fosweb eller håndteres gjennom andre systemer. Ved bruk av Fosweb for slike driftsstanser må de merkes spesielt ved rapportering.

Ved rapportering av driftsstanser er installert og tilgjengelig spoleytelse i spolejordet nett et ansvar som skal håndteres og ivaretas av konsesjonær. (*flyttet hit fra annet ledd*)

¹ Den som driver eller eier anlegg eller utstyr for bruk eller produksjon av elektrisitet som er tilknyttet et nettselskaps anlegg. Nettselskap tilknyttet annet nettselskap, regnes også som nettkunde.

~~Med andre konsesjonærer som kan påvirkes menes både netteiere, forbrukere med anleggskonsesjon og produsenter som vil kunne bli direkte berørt på grunn av at deres anlegg inngår i driftsmessige overføringsgrenser ref. fos § 7 tredje ledd, medfører økt KILE-eksponering, innestengt produksjon eller lignende. Produsenter og forbrukere med anleggskonsesjon tilknyttet distribusjonsnettet anses ikke som berørte konsesjonærer i henhold til denne bestemmelsen. (Omformulert og lagt inn i ny tekst i første ledd)~~

~~Dersom en konsesjonær har behov for driftsstans for overføringsanlegg som er nær ved eller som krysser den andre parts anlegg, slik at det er behov for utkobling av begge parter eller den annen parts anlegg, må driftsstans rapporteres av den konsesjonær som eier anleggene. Det forutsettes at det etableres avtaler mellom konsesjonærene slik at det sikrer muligheter for driftsstans også i slike tilfeller. (Avsnittet er flyttet til femte ledd)~~

~~Arbeid som ikke medfører utkobling, men som kan kreve tiltak/virkemidler fra systemansvarlig, skal også rapporteres i henhold til denne bestemmelsen. Eksempler på dette er arbeid som påvirker funksjonaliteten til systemvern, termovisjon med krav til minimum last, AUS-arbeid med lastbegrensning og annet som er sentralt for utøvelsen av systemsvaret. (Omformulert og lagt inn i ny tekst i første ledd)~~

~~Hva skal rapporteres til årsplan~~

~~Systemansvarlig skal i henhold til europeisk regelverk utarbeide en koordinert utkoblingsplan for kommende år. Inntil videre legges til grunn at driftsstanser for alle anlegg i transmisjonsnett, inkludert utenlandsforbindelser, nedtransformering til regionalnett samt tilknyttede produksjonsenheter skal rapporteres til systemansvarlig.~~

~~Koordinering før rapportering~~

~~Før rapportering av driftsstans til systemansvarlig, forutsettes at konsesjonær har koordinert driftsstansen med berørte parter. Med koordinering menes å identifisere alle parter som blir berørt, bekrefte at disse er kontaktet og oppsummere tilbakemeldinger/bekreftelser fra disse. Dette skal oppgis i driftsstansen ved rapportering. Det skal også oppgis hvorvidt produksjon blir berørt av driftsstansen. Partene skal så langt det lar seg gjøre koordinere sine behov for driftsstanser for å minimere de samlede konsekvensene av disse. (Avsnittet er flyttet til femte ledd)~~

~~Brudd på bestemmelsen i første ledd vil bli rapportert til Reguleringsmyndigheten for energi.~~

~~Annet ledd~~

~~Systemansvarlig differensierer håndteringen av planlagte driftsstanser basert på om behovet for driftsstans rapporteres til årsplanleggingen innen 1. september foregående år (årsplan), eller om behovet rapporteres etter dette tidspunktet (løpende rapportering). (Avsnitt flyttet til femte ledd)~~

~~Årsplan:~~

- ~~• Driftsstanser til årsplan gjelder planer for kommende kalenderår. Rapporterte driftsstanser med oppstart senere år, blir formelt behandlet ved årsplanleggingen for det aktuelle år.~~
- ~~• Driftsstanser rapportert etter årsplanfristen vil ikke inngå i årsplanleggingen, og blir behandlet først etter at årsplan er lagt (dvs. etter 1. desember). Behandlingsfristen løper også fra dette tidspunkt. (Avsnittet er flyttet til femte ledd)~~

~~Løpende rapportering:~~

- ~~• Med løpende rapportering menes planlagte driftsstanser som rapporteres etter at årsplan er lagt. I første rekke gjelder dette driftsstanser der det ikke stilles krav om rapportering til årsplan, dvs. driftsstanser i regionalnett og tilhørende produksjonsanlegg.~~
- ~~• For transmisjonsnett ønskes mest mulig rapportert til årsplan, men det aksepteres også rapportering av planlagte driftsstanser frem til tre måneder før utkoblingstidspunktet.~~
- ~~• Tidligere vedtatte driftsstanser vil ha høyere prioritet enn senere rapporterte driftsstanser.~~

- ~~• Dersom en planlagt driftsstans rapporteres til systemansvarlig mindre enn tre måneder før ønsket utkobling, må det gis en god begrunnelse for hvorfor driftsstansen ikke rapporteres innen ordinære frister. (Deler av dette avsnittet er flyttet til femte ledd)~~

Systemansvarlig skal samordne og fatte vedtak om planlagte driftsstanser basert på planer rapportert inn i henhold til første ledd. Ingen konsesjonærer kan iverksette planlagte driftsstanser som berører andre konsesjonærer uten at systemansvarlig har fattet vedtak om dette etter fos § 17. Før utkobling foretas må det også fattes vedtak om koblingsbilde etter fos § 16. Systemansvarlig anser at berørte konsesjonærer er informert om koblingen iht. fos § 16 ved at konsesjonærene får kopi av vedtak om driftsstans.

~~For å klargjøre for arbeid og for effektiv utnyttelse av personell på driftssentralene vil systemansvarlig kunne vedta og gjennomføre koblinger på det tidspunkt som er angitt i vedtatt driftsstans. Dersom systemansvarlig avdekker at konsesjonær ikke har iverksatt arbeid innen 4 timer etter vedtatt utkoblingstidspunkt vil systemansvarlig legge til grunn at driftsstansen er avlyst av konsesjonær og vil da kunne fatte vedtak om, og gjennomføre, innkobling iht. fos § 16. (innhold står i fjerde ledd)~~

~~I enkelte tilfeller kan det oppstå forsinkelser i ut- og innkoblinger av anleggsdeler som følge av tidkrevende koblingsoppdrag og uforutsette hendelser. Tidspunkt for gjennomføring av driftsstans kan derfor bli flyttet av systemansvarlig med inntil 2 timer i forhold til vedtatt tidspunkt uten at dette innebærer en omprioritering av den vedtatte driftsstansen (ref. fjerde ledd). (flyttet til fjerde ledd)~~

Kriterier for behandling av driftsstanser

Ved behandling og samordning av driftsstans vil systemansvarlig vurdere følgende:

- ~~Hvorvidt den rapporterte driftsstansen er komplett. Om alle opplysninger som er nødvendige for behandlingen av behov for driftsstans er korrekt rapportert~~
- Muligheter for samordning av flere jobber til samme ~~driftsstans~~ utkoblingsperiode. Systemansvarlig forutsetter at konsesjonær har koordinert sine aktiviteter før rapportering av driftsstans, men vil vurdere om det er ytterligere muligheter for å samordne flere ~~vedlikeholdsarbeider~~ driftsstanser til samme utkoblingsperiode ~~for anlegget~~ slik at total utetid blir minimert. Om nødvendig returneres driftsstans til konsesjonær for vurdering av ytterligere samordning.
 - o Det stilles krav til konsesjonær om at ~~vedlikeholdsarbeid og ombygging~~ ulike behov for ~~driftsstans~~ på samme overføringsanlegg koordineres for å minimere total utkoblingstid.
 - o Systemansvarlig kan kreve at konsesjonær vurderer alternative løsninger slik at ~~anlegget driftsstansen~~ får kortere ~~utetid~~ varighet enn det som først er rapportert.
 - ~~o Systemansvarlig vil vurdere utkoblingsperioden og om denne bør forkortes ytterligere ut fra totale vurderinger av kostnad og nytte~~
- Samordning med driftsstanser på andre komponenter.
- Forventet last og produksjonsforhold, ~~flaskehals~~, konsekvenser for spenning, virkning på systemvern, ~~behov for endret koblingsbilde, nødvendige delinger i nettet, spesialkoblinger, økt KILE-eksponering for andre konsesjonærer, konsekvenser for berørte konsesjonærer, risiko for overlast på annen konsesjonærs anlegg~~, vurdering av muligheter og behov for innkobling av driftsstans på natt/helg. Ved arbeid på avganger eller samleskinner skal det vurderes mulighet for forbi-looping slik at anlegget i størst mulig grad kan føre strøm under arbeidet.
- Hvorvidt konsesjonær får mulighet til å gjennomføre nødvendige driftsstanser for vedlikehold og reinvesteringer over tid.
- I hvilken grad driftsstansen medfører redusert ~~forsynings~~ driftsikkerhet. Systemansvarlig drifter ~~kraftsystemet etter N-1-prinsippet når dette er mulig~~. Ved driftsstanser tillates normalt en noe økt risikoeksponering. For en driftsstans som medfører redusert ~~forsynings~~ driftsikkerhet skal det utarbeides egen gjenopprettingsplan (GO-plan), jf. fos § 12. Denne skal utarbeides av den driftssentral som er ledende ved behov for gjenopprettelse etter feil. Konsesjonær skal (i samarbeid med systemansvarlig) undersøke om alternative gjennomføringsmåter kan

iverksettes, eventuelt finne tiltak slik at anleggsdelen kan ~~idriftsettes~~ **settes i drift** så raskt som mulig og helst innen 2 timer.

- Hvorvidt driftsstansen medfører redusert handlingskapasitet eller omfattende flaskehals, og konsekvensene av denne. Ved stor konsekvens vil systemansvarlig vurdere om et annet tidspunkt vil redusere konsekvensene. Det skal også, i samråd med konsesjonær, undersøkes om mulige alternative gjennomføringsmåter bør iverksettes.
- Hvorvidt driftsstansen medfører krav om markedsmelding. Markedsmelding skal sendes dersom en driftsstans endrer handlingskapasiteten iht. gjeldende regler for dette. Systemansvarlig vurderer konsekvenser av dette opp mot eventuelle andre tidspunkter, eller om det finnes mulige alternative gjennomføringsmåter.
- Hvorvidt driftsstansen medfører krav om produksjonstilpasning. Kriterier for bruk av produksjonstilpasning er nærmere beskrevet i retningslinjene for fos § 8b annet ledd. Aktører som blir berørt av produksjonstilpasning skal kontaktes slik at de kan få uttalt seg om forhold som er av betydning for produksjonstilpasningen (ref. retningslinjer for § 8b annet ledd). Systemansvarlig vurderer aktørenes kostnader og ulemper for ulike utkoblingsperioder opp mot nødvendigheten av å gjennomføre driftsstans til ønsket tidspunkt.

~~• Hvorvidt man kan gjennomføre forenklet behandling.~~

~~Før driftsstanser som ikke berører andre konsesjonærer, vil det gjøres en forenklet behandling. Det blir i slike tilfeller sendt ut epost om at driftsstansen er registrert og tatt til orientering, men uten formelt vedtak. Denne type driftsstanser omfattes formelt ikke av bestemmelsen. Dette betyr at gjeldende frister for innmelding kan fravikes og driftsstansen kan endres og avlyses i Fosweb uten konsekvenser. (del av dette avsnittet er flyttet opp til første ledd)~~

~~Eksempler på driftsstanser som i enkelte tilfeller ikke vil berøre andre konsesjonærer og derfor kan gjennomgå en vil kunne underlegges "forenklet behandling".~~

- ~~• Enkelte "Driftsstanser" som ikke medfører uten utkobling.~~
- ~~• Driftsstanser som ikke berører andre konsesjonærers anlegg da det allerede er vedtatte driftsstanser som gir mer omfattende begrensninger. Den mindre omfattende driftsstansen vil da "ligge i skyggen" av en annen vedtatt driftsstans.~~
- ~~• Kundespesifikke transformatorer~~
- Samleskinne i stasjoner med mer enn en samleskinne der systemansvarlig ikke dimensjonerer driften for samleskinnefeil
- Kondensatorbatterier, reaktorer, SVC og fasekompensatorer (avhengig av kraftflyt) *(del av dette avsnittet er flyttet opp til første ledd)*

~~Øvernevnte eksempler vil ikke nødvendigvis være gjeldende dersom det meldes inn flere samtidige behov i det samme området.~~

~~Installert og tilgjengelig spoleytelse i spolejordet nett er et ansvar som skal håndteres og ivaretas av konsesjonær. (flyttet til første ledd)~~

Med bakgrunn i punktene over, vil systemansvarlig vurdere om tidspunkt og andre forutsetninger for den rapporterte driftsstansen bør godkjennes, eller hvorvidt det er behov for å sende driftsstans tilbake til konsesjonær med forslag om endringer av starttidspunkt, varighet, gjeninnkoblingstider eller andre relevante krav til gjennomføring. I enkelte tilfeller kan det bli behov for å foreslå omprioritering av andre allerede vedtatte driftsstanser.

~~Systemansvarlig vil kunne godkjenne og vedta driftsstansen, eventuelt etter endringer av tidspunkter eller andre forutsetninger i samråd med konsesjonær. Systemansvarlig vil også kunne gjøre et vedtak om avslått driftsstans, med angivelse av årsak for dette. Systemansvarlig skal fatte vedtak om godkjent eller avslått driftsstans. Ved avslag på driftsstans skal årsaken for dette angis i vedtaksbrevet.~~

Vedtak om planlagt driftsstans sendes på epost fra systemansvarlig. I tillegg blir det markert i Fosweb at driftsstansen er vedtatt. Vedtaket sendes til konsesjonær som har rapportert driftsstansen i henhold til kontaktdata registrert i Fosweb og til alle konsesjonærer som kan bli berørt. ~~En konsesjonær mottar i utgangspunktet vedtak om alle driftsstanser innenfor sitt område. Dersom konsesjonær ønsker å motta kopi av vedtak om driftsstanser for flere anleggsdeler, kan anlegg/stasjoner som ligger innenfor konsesjonærens område justeres.~~

Iht. forvaltningsloven (ang. enkeltvedtak) skal en part varsles og gis anledning til å uttale seg før vedtak treffes, vedtaket skal være skriftlig, det skal inneholde en begrunnelse for beslutningen og opplysninger om klageretten. Systemansvarlig legger til grunn at så lenge en konsesjonær selv rapporterer en driftsstans og har koordinert denne mot berørte parter før innrapportering, så anses partene som varslet. *(flyttet fra femte ledd)*

For driftsstanser som medfører produksjonstilpasning, skal eget vedtak sendes om dette. Dette i henhold til fos § 8b annet ledd. ~~For produksjonstilpasning skal det også sendes varsel om vedtak slik at berørte produsenter får tilstrekkelig anledning til å redusere kostnader/ulempen ved driftsstansen og mulighet til å uttale seg om forhold som er av betydning for produksjonstilpasningen.~~

Tredje ledd

Systemansvarlig legger til grunn at det kun er driftsforstyrrelser og driftsstanser som oppstår på grunn av uforutsette hendelser som kan defineres som ikke planlagte driftsstanser og som kan dermed skal behandles etter bestemmelsens tredje ledd. Eksempler på uforutsette hendelser som kan berøre kraftsystemet og gi behov for en ikke planlagt driftsstans er skogbrann, ras, flom, behov for feilsøking mv, nødvendig feilretting og lignende.

Utfall som følge av feil regnes også som en ikke planlagt driftsstans. Slike utfall som medfører langvarig utkobling skal rapporteres til systemansvarlig så snart som mulig etter utfallet, med angivelse av forventet feilrettingstid.

~~Ikke planlagte driftsstanser behandles som systemkritiske så lenge det er "mindre enn tre måneder fra tidspunktet saksbehandlingen tidligst kan påbegynnes til vedtaket må iverksettes". De aller fleste ikke planlagte driftsstansene er tidskritiske, og kan ikke påklages.~~

~~Ikke planlagte driftsstanser skal rapporteres så raskt behovet eller den uforutsette hendelsen oppstår. Ved nødutkoblinger der det ikke er mulig å rapportere driftsstans til systemansvarlig i forkant, skal dette rapporteres så raskt som mulig i etterkant. Formål og vurderinger som beskrevet under annet ledd vil også gjelde ved behandling og samordning av driftsstanser etter tredje ledd. Ikke planlagte driftsstanser som følge av driftsforstyrrelser, nødutkobling og nødvendig feilretting, vil imidlertid i større grad kunne medføre omprioritering av allerede vedtatte driftsstanser, nye delingspunkter eller spesielle driftskoblinger som kan endre risikonivået. *(deler av innhold er flyttet til femte ledd)*~~

~~I praksis må denne typen driftsstanser ofte behandles umiddelbart, avhengig av type hendelse og hvor lang tid det er til utkoblingsbehovet. *(deler av innhold er flyttet til femte ledd)*~~

Vedtak om ikke planlagt driftsstans sendes på epost fra systemansvarlig til konsesjonær, med kopi til berørte parter i henhold til varslingslister som oppdatert i Fosweb. I tillegg blir det markert i Fosweb at driftsstansen er vedtatt. Vedtaket sendes til konsesjonær som har rapportert driftsstansen, i henhold til kontaktdata registrert i Fosweb og til alle konsesjonærer som kan bli berørt.

For ikke planlagte driftsstanser som medfører produksjonstilpasning, skal eget vedtak sendes om dette.

Fjerde ledd

Systemansvarlig ~~vil kan~~ på eget initiativ ~~kunne~~ omprioritere vedtatte driftsstanser dersom det oppstår værforhold, driftsforstyrrelser, endringer i produksjonsforhold mm, som endrer forutsetningene for gjennomføring av den vedtatte driftsstansen. Initiativ til omprioritering kan også komme fra konsesjonær.

Omprioritering innebærer at en vedtatt driftsstans avlyses eller at vedtatt utkoblingstidspunkt eller innkoblingstidspunkt endres med mer enn 4 timer.

~~Behov for endring eller avlysning av vedtatt driftsstans må rapporteres til systemansvarlig snarest mulig direkte via Fosweb. Konsesjonær må opplyse om årsak til endring/avlysning. Forespørsel om omprioritering må behandles og vedtas av systemansvarlig (ved driftsstanskontoret) før endringene kan gjøres gjeldende. (Deler av avsnitt flyttet til femte ledd)~~

Dersom systemansvarlig avdekker at konsesjonær ikke har iverksatt arbeid innen 4 timer etter vedtatt utkoblingstidspunkt vil systemansvarlig legge til grunn at driftsstansen er avlyst og omprioritert av konsesjonær.

Før systemansvarlig tar initiativ til eller vedtar en omprioritering vil systemansvarlig foreta en vurdering av de samlede samfunnsøkonomisk konsekvenser. Driftsstansen skal omprioriteres dersom merkostnader for berørte konsesjonær er mindre enn forventet samfunnsøkonomiske nytte ved flytting.

Systemansvarlig skal sende vedtak om omprioritering. Vedtaket er systemkritisk dersom behovet for omprioritering er rapportert mindre enn tre måneder før tidspunkt for ønsket omprioritering (ref. fos § 28 tredje ledd).

~~Forespørsel om omprioritering kan bli avslått (ved vedtak) dersom endringen ikke kan gjennomføres, herunder at forespørsel om endring er mottatt for sent, eller at systemansvarlig vurderer at nytten ved omprioritering er mindre enn kostnadene. Et slikt avslag vil bli begrunnet.~~

Når systemansvarlig fatter vedtak om omprioritering av en driftsstans skal det i vedtaket inntas en begrunnelse. Det vil også bli informert om at de som blir berørt av omprioriteringen kan kreve betaling for kostnader som oppstår som følge av dette i henhold til sjette ledd.

I enkelte tilfeller kan det oppstå forsinkelser i ut- og innkoblinger av anleggsdeler som følge av tidkrevende koblingsoppdrag og uforutsette hendelser. Tidspunkt for gjennomføring av driftsstans kan derfor bli flyttet av systemansvarlig med inntil 2 timer i forhold til vedtatt tidspunkt uten at dette innebærer en omprioritering av den vedtatte driftsstansen. (flyttet hit fra annet ledd)

Femte ledd

Krav til format ved rapportering av driftsstans

Plan for driftsstans rapporteres til systemansvarlig via Statnetts webportal Fosweb Driftsstans. Forespørsel om eventuell endring eller avlysning (omprioritering) av driftsstans skal også rapporteres her.

Konsesjonær plikter å kontrollere og holde informasjon oppdatert i Fosweb, så som kontaktopplysninger, brukerrettigheter og epostadresser, varslingslister (oversikt over konsesjonærer som skal ha kopi av vedtak om driftsstans), behovseier på driftsstanser og endringer ved eventuelle konsesjonærbytter.

Konsesjonærer kan finne informasjon om alle vedtatte driftsstanser i Fosweb.

Rapporterte planer for driftsstans som ikke er korrekt utfyllt vil kunne bli returnert eller avvist.

Krav til innhold ved rapportering av driftsstans

Arbeid med eller uten utkobling:

- Det skal angis hvorvidt arbeidet krever utkobling. ~~Eksempler på dette er driftsstanser som ikke krever utkobling er arbeid som påvirker funksjonaliteten til systemvern, termovisjon med krav til minimum last, AUS-arbeid med lastbegrensning og annet som er sentralt for utøvelsen av systemansvaret.~~ (tekst delvis flyttet ned til avsnitt om 'Arbeidsbeskrivelse')

Anleggsdeler:

- Anleggsdeler man rapporterer driftsstans på er ledninger, transformatorer, samleskinner, generatorer, reaktive kompenseringsanlegg og Petersenspoler. Dersom det for eksempel skal jobbes på en bryter som medfører utkobling av en ledning, er det ledningen det skal rapporteres driftsstans på.
- De anleggsdeler som må kobles ut for å utføre arbeidet skal registreres, eventuelt berørt anleggsdel dersom arbeidet ikke krever utkobling. Ved arbeid som krever samtidig utkobling av flere anleggsdeler, skal alle anleggsdelene registreres.
- **Dersom ulike anleggsdeler i en overføring har ulik varighet og ulike inn- og utkoblingstidspunkt for driftsstans, skal disse meldes inn som separate driftsstanser.**
- Konesjonær kan kun rapportere driftsstans på anlegg de selv eier. Dersom et arbeid krever utkobling av en annen konsesjonærs anlegg, er det denne konsesjonæren som må rapportere driftsstans. **Det vises blant annet til overføringer hvor deler av overføringen eies av annen konsesjonær. Slik gjensidig behov for utkobling av annen konsesjonærs anleggsdeler forutsettes avtalt mellom partene før rapportering av driftsstans.**
- **Dersom en konsesjonær har behov for driftsstans for overføringsanlegg som er nær ved eller som krysser den andre parts anlegg, slik at det er behov for utkobling av begge parter eller den annen parts anlegg, må driftsstans rapporteres av den konsesjonær som eier anleggene. Det forutsettes at det etableres avtaler mellom konsesjonærene slik at det sikrer muligheter for driftsstans også i slike tilfeller. (Punktet er flyttet hit fra første ledd)**

Planlagt eller ~~uforutsett~~ ikke planlagt driftsstans:

- Det skal angis om driftsstansen er **en** planlagt eller ~~uforutsett~~ ikke planlagt driftsstans. Dette ~~er~~ **bakgrunn for bestemmer** om vedtak skal gjøres i henhold til bestemmelsens annet eller tredje ledd.

Årsak til driftsstans:

- Det skal angis årsak til driftsstansen, der det velges blant forhåndsdefinerte årsaks-kategorier, ~~og~~ **en utfyllende beskrivelse**. **Konsesjonær kan i tillegg legge inn en utfyllende beskrivelse.**
- Dersom driftsstansen skyldes en ~~uforutsett~~ ikke planlagte hendelse er det viktig å angi årsak for dette.

Arbeidsbeskrivelse:

- Det skal angis hvilke komponenter det skal arbeides på, og eventuelt i hvilken stasjon, samt en kort beskrivelse av arbeidet. For driftsstanser på ledninger er det viktig å angi hvorvidt arbeidet foregår på ledning eller i stasjon. I arbeidsbeskrivelsen kan det også angis annen informasjon som er relevant for systemansvarlig i saksbehandlingen.
- **Det må oppgis om det er behov for særskilte tiltak fra systemansvarlig under gjennomføringen av driftsstans. Eksempel på kan være behov for min. og maks. last ved hhv. termografering og AUS arbeid. (deler av grønn tekst hentet hit fra femte ledd, avsnitt om 'Driftsstans med eller uten utkobling')**
- **Her må det også gjøres oppmerksom på om det er behov for at en annen konsesjonær enn den som er behovseier utfører koblinger i forbindelse med gjennomføring av driftsstansen.**

Koordinering med andre konsesjonærer:

- ~~Det skal angis om driftsstansen er koordinert med berørte konsesjonærer.~~ Det forutsettes at konsesjonær har koordinert driftsstansen med berørte parter før rapportering. Med koordinering menes å identifisere alle parter som blir berørt, bekrefte at disse er kontaktet og oppsummere tilbakemeldinger/bekreftelser fra disse. Dette skal oppgis i driftsstansen ved rapportering. Det skal også oppgis hvorvidt produksjon blir berørt av driftsstansen. Partene skal så langt det lar seg gjøre koordinere sine behov for driftsstanser for å minimere de samlede konsekvensene av disse. *(Grønn tekst er delvis hentet fra første ledd)*

Ut- og innkoblingstidspunkt:

- Tidspunktene refererer til når anleggene skal kobles ut og inn. Tid for markering, sikring og inspeksjon av anlegg, samt avsikring og klargjøring for innkobling (MSI) skal være inkludert i utkoblingsperioden. Tiden man kan arbeide på anlegget vil derfor kunne være kortere enn den innmeldte utkoblingsperioden.
- Det forutsettes at det planlegges for minimum utetid i hver enkelt utkobling.
- Anleggsdeler med ulike utetider skal rapporteres som separate driftsstanser.
- Det skal klart komme frem hvilke perioder anleggsdelen er utilgjengelig for kraftsystemet.
- Arbeid som går over flere perioder, der anleggsdelen er tilgjengelig i mellomtiden, skal rapporteres som separate driftsstanser. Det må oppgis hvorvidt driftsstansen er en del av en overliggende plan.

Fleksibilitet på tidspunkter:

- Det skal angis om det er fleksibilitet på de angitte ut- og innkoblingstidspunkter. Dette er viktig informasjon for systemansvarlig ved samordning mot andre driftsstanser og ved vurderinger opp mot last- og produksjonsforhold.

Gjeninnkoblingstid:

- Det skal angis hvorvidt det er mulig, og i løpet av hvor lang tid, å koble inn igjen anlegget, dersom det skulle bli behov for dette underveis i arbeidet. Muligheten for gjeninnkobling og tilhørende gjeninnkoblingstid vil kunne være avgjørende for behandling av driftsstansen, og det er viktig at dette er nøye vurdert.
- Gjeninnkoblingstiden skal angis som den lengste tiden det kan ta å koble inn anlegget i løpet av driftsstansen, inklusive tid til avsikring og klarmelding. Ved varierende gjeninnkoblingstid i løpet av arbeidet, kan dette kommenteres.
- Gjeninnkoblingstid over to timer må særskilt begrunnes.

Innkobling på natt/helg:

- ~~Alle driftsstanser skal gjennomføres så effektivt som mulig.~~
- Normalt skal anleggene kobles inn i perioder hvor det ikke pågår arbeid.
- For arbeid som pågår mer enn én dag, skal det angis om anleggene kan kobles inn på natt og helg, tidspunkter for dette, og eventuelle kommentarer som angir konsekvensene av innkoblingen.

Behovseier:

- Behovseier er den som har ønske om/behov for driftsstansen, f.eks. prosjektleder eller prosjektplanlegger, eller i noen tilfeller den som registrerer driftsstansen.
- Behovseier vil få varsling på epost ved registrering og endring av driftsstans, og eventuell påminnelse en viss tid før planlagt utkobling.

Midlertidig gjenopprettingsplan (GO-plan) under gjennomføring av planlagt driftsstans:

- Dersom det rapporteres driftsstans som vil gi N-0 drift eller av andre årsaker gir en vesentlig svekket forsyningssikkerhet, skal konsesjonær utarbeide, og skriftlig rapportere, plan for effektiv gjenoppretting av normal drift ved driftsforstyrrelser som kan oppstå under gjennomføring av

driftsstansen. Systemansvarlig, ved Driftsstanskontoret, vil angi hvilken konsesjonær som har ansvar for utarbeidelse av gjenopprettingsplanen i de tilfeller der denne er en annen konsesjonær enn den som har rapportert driftsstansen. Frister og krav for utarbeidelse av midlertidig gjenopprettingsplan er nærmere beskrevet i retningslinjene for fos § 12.

Krav til forespørsel om omprioritering:

- Konsesjonær må opplyse om årsak til endring/avlysning av vedtatt driftsstans ved forespørsel om omprioritering i Fosweb.

Frister for rapportering og behandling av driftsstans

Systemansvarlig differensierer håndteringen av planlagte driftsstanser basert på om behovet for driftsstans rapporteres innen 1. september foregående år (årsplan), eller om behovet rapporteres etter dette tidspunktet. (Avsnitt flyttet ned fra annet ledd)

Følgende frister gjelder:

	Siste Frist rapportering	Frist behandling	Omfatter
Årsplan	1. september	1. desember	Transmisjonsnett, inkludert utenlandsforbindelser, nedtransformering til regionalnett, samt produksjonsanlegg tilknyttet transmisjonsnettet
Planlagte driftsstanser Løpende rapportering	3 måneder før oppstart Se nedenfor	3 uker etter rapportering	Driftsstanser som ikke har krav om rapportering til årsplan Se nedenfor
Ikke planlagte driftsstanser	Snarest og senest 12 timer etter hendelsen som utløste (behov for) driftsstans	Snarest	Uforutsette hendelser, inkl. driftsforstyrrelser med "varige" feil.
Endringer Omprioriteringer	Umiddelbart etter at behov for endring omprioritering blir kjent	3 uker etter endring rapportering	Alle endringer i omprioriteringer av vedtatte driftsstanser

~~Driftsstanser som krever produksjonstilpasning må rapporteres i tilstrekkelig tid for både behandling og varsling av vedtak ref. retningslinjer for fos § 8b annet ledd.~~

Frister for rapportering av planlagte driftsstanser (etter årsplanfrist)

- Mer enn 3 mnd før utkoblingsdato
 - Driftsstanser for nettanlegg i regional- og transmisjonsnettet som berører andre konsesjonærer (se første ledd) og som ikke er koordinert* før innmelding i Fosweb
 - Driftsstanser for produksjonsheter tilknyttet transmisjonsnettet
 - Driftsstanser som innebærer at systemansvarlig
 - må fatte vedtak om produksjonstilpasning
 - må redusere handelskapasitet
- 3 uker – 3 mnd før utkoblingsdato

- Driftsstanser i regional- og transmisjonsnettet som er koordinert* med alle berørte før innmelding i Fosweb.
- Driftsstanser for reaktive komponenter.
- Driftsstanser for produksjonsenheter tilknyttet regionalnettet.
- 0-3 uker før utkoblingsdato
 - Driftsstanser som er "i skyggen av" en vedtatt driftsstans. Dersom "opprinnelig" driftsstans avlyses vil de driftsstanser som ligger i skyggen også måtte avlyses. Det må etableres en kobling mellom "opprinnelig" driftsstans og de driftsstanser som ligger i skyggen av denne.

* Med koordinert driftsstans menes:

En driftsstans regnes som ferdig koordinert dersom konsesjonær med nettanlegg har blitt enig med alle berørte konsesjonærer om at driftsstansen kan gjennomføres uten bruk av systemansvarliges virkemidler. Slik enighet skal dokumenteres ved innmelding av driftsstansen og omfatter at:

- Alle underliggende konsesjonærer med nettanlegg har akseptert eventuell redusert leveringskvalitet.
- Alle eventuelle konsesjonærer med parallelførte nettanlegg har akseptert eventuell redusert leveringskvalitet.
- Alle berørte produsenter har akseptert eventuelle begrensninger i produksjonen uten at systemansvarlig benytter spesialregulering eller vedtak om produksjonstilpasning.
- Produsenter som har avtalt med konsesjonær at de skal stå under driftsstansen, må melde inn driftsstans for egne anlegg for samme tidsperiode som for nettanlegget. Produsenter må selv utarbeide markedsmelding dersom dette er påkrevd.
- Produsenter som må redusere produksjonen i henhold til avtale med konsesjonær med behov for driftsstans, må i sine anmeldelser i markedet hensynta produksjonsbegrensninger som avtalt. Produsenter må selv utarbeide markedsmelding dersom dette er påkrevd.

Et nettselskap kan vurdere om forskrift om leveringskvalitet § 2-3 første og annet ledd skal benyttes. For nettanlegg i regional- og transmisjonsnettet må imidlertid nettselskap også forholde seg til innmelding av driftsstanser etter fos § 17 og herværende retningslinjer.

Dersom systemansvarlig etter vedtak mottar klage på en driftsstans som er vurdert som ferdig koordinert fra konsesjonær som rapporterer driftsstans, vil systemansvarlig sende driftsstansen tilbake til konsesjonær med beskjed om at driftsstansen må koordineres på nytt. Dette vil da bli vurdert som en driftsstans som ikke er tilstrekkelig koordinert før rapportering.

~~Systemansvarlig vil føre en streng praksis for overholdelse av frister, spesielt for planlagte driftsstanser som antas å påvirke kapasiteter i markedet eller som medfører innestengt produksjon eller høy KILE-eksponering. Dersom slike driftsstanser rapporteres mindre enn tre måneder før utkoblingstidspunktet, må det forventes at driftsstansen blir avvist.~~

Under utdypes forutsetninger og konsekvenser ved fristene angitt i tabellen ovenfor:

Årsplan:

- Driftsstanser til årsplan gjelder planer for kommende kalenderår. Rapporterte driftsstanser med oppstart senere år, blir formelt behandlet ved årsplanleggingen for det aktuelle år.
- Driftsstanser rapportert etter årsplanfristen vil ikke inngå i årsplanleggingen, og blir behandlet først etter at årsplan er lagt (dvs. etter 1. desember). Behandlingsfristen løper også fra dette tidspunkt. *(Dette avsnittet er flyttet ned fra annet ledd)*

Planlagte driftsstanser:

- Her menes planlagte driftsstanser som rapporteres etter at årsplan er lagt. *(Deler av dette avsnittet er flyttet ned fra annet ledd)*

Ikke planlagte driftsstanser:

- Driftsstanser som følge av uforutsette hendelser og nødvendig feilretting, anses som ikke planlagte driftsstanser, og behandles etter tredje ledd.
- Ikke planlagte driftsstanser skal rapporteres så raskt som mulig etter at behovet eller hendelsen er kjent. ~~Dersom det er mindre enn tre måneder til utkobling, behandles driftsstansen som et systemkritisk vedtak. Det antas at de aller fleste ikke planlagte driftsstanser er av en slik art.~~
- Ved utfall eller nødutkobling med varige feil, skal driftsstans rapporteres til systemansvarlig når feilårsak er fastslått og forventet innkoblingstid er avklart, dog senest innen 12 timer etter utfall eller utkobling.

Omprioritering (endring og avlysning):

Behov for endring eller avlysning av vedtatt driftsstans må rapporteres systemansvarlig snarest mulig. Ønske om endring/avlysning rapporteres direkte via Fosweb. Systemansvarlig (ved driftsstanskontoret) må i tillegg kontaktes per telefon/epost ved ønske om nært forestående (<=1 uke) endringer. Akutte behov for endringer utenfor driftsstanskontorets arbeidstid må rapporteres systemansvarlig (ved regionsentral). **Konsesjonær må opplyse om årsak til endring/avlysning. Forespørsel om omprioritering må behandles og vedtas av systemansvarlig (ved Driftsstanskontoret) før endringene kan gjøres gjeldende.** (Grønn tekst flyttet hit fra fjerde ledd)

~~Før beregning av tremånedersfristen for bestemmelsens tredje og fjerde ledd, velger systemansvarlig her å tolke "tidspunktet saksbehandlingen tidligst kan påbegynnes" som datoen driftsstansen eller ønske om omprioritering er rapportert.~~

~~Iht. forvaltningsloven (ang. enkeltvedtak) skal en part varsles og gis anledning til å uttale seg før vedtak treffes, vedtaket skal være skriftlig, det skal inneholde en begrunnelse for beslutningen og opplysninger om klageretten. Systemansvarlig legger til grunn at så lenge en konsesjonær selv rapporterer en driftsstans og har koordinert denne mot berørte parter før innrapportering, så anses partene som varslet. Koordinering mot berørte parter skal bekreftes av konsesjonær ved rapportering av driftsstansen i Fosweb.~~ (Deler av dette avsnittet er flyttet til første ledd)

Sjette ledd

Kostnader ved omprioritering av driftsstanser skal betales av den som har initiert omprioriteringen. Det kan være systemansvarlig, **berørte konsesjonærer** eller anleggskonsesjonæren selv som ønsker å omprioritere **sine en vedtatt driftsstanser.** ~~Berørte konsesjonærer kan også be om omprioritering av vedtatte driftsstanser.~~ Ettersom det er den som tar initiativet til omprioriteringen som skal betale øvrige konsesjonærens kostnader som følger av dette, må det klart fremgå hvem som er initiativtaker. Behov for omprioritering skal derfor rapporteres til systemansvarlig via Fosweb.

Før en vedtatt driftsstans blir omprioritert vil systemansvarlig forsøke å avklare tilhørende konsekvenser og synliggjøre dette for de som blir berørt. Ofte vil slike omprioriteringer skje raskt som følge av uforutsette forhold. I slike tilfeller vil kostnader ved omprioriteringen blir kartlagt i ettertid.

Ved beregning av kostnader for omprioritering vil følgende elementer kunne inngå:

- Vanntap for produsenter
- Systemansvarliges økte behov for spesialregulering
- Konsesjonærenes kostnader ved at inngåtte entreprenøravtaler må kanselleres eller endres
- Konsekvenser av at leveranser av materiell må endres
- Tap av arbeidstimer

Det er de reelle, konkrete kostnadene som skal legges til grunn for kompensasjonen og konsesjonærene skal dokumentere de kostnadselementene de ønsker dekket. Det er ikke praksis for at det gis kompensasjon for annet enn dokumenterte kostnader. Tapt inntekt kompenseres ikke. Andre økonomiske konsekvenser for berørte aktører, som for eksempel priskonsekvenser i markedene, økt

avbruddrisiko og redusert forsyningssikkerhet, vil ikke inngå i kostnader som dekkes av den som initierer omprioriteringen.

~~Ettersom tapte handelsinntekter, flytting av vedtatt produksjonstilpasning som ikke medfører vanntap, økt KILE eksponering og redusert forsyningssikkerhet ikke kan dokumenteres som kostnader for enkeltkonsesjonærer vil dette ikke inngå i kostnader som skal dekkes av den som initierer omprioriteringen.~~

Merkostnad for behandling og koordinering av omprioriterte driftsstanser vil ikke være av en slik størrelsesorden at det er hensiktsmessig å kreve betaling for dette.

Dersom en driftsstans må omprioriteres som følge av en driftsforstyrrelse skal systemansvarlig betale for konsesjonærenes kostnader som følge av dette. Dette gjelder også når en driftsstans må omprioriteres for å opprettholde tilfredsstillende **leveringskvalitet**, **forsyningssikkerhet** eller **spenningskvalitet**. I de fleste tilfeller vil det være systemansvarlig selv som tar initiativ til slike omprioriteringer. Dersom den som har rapportert behov for driftsstans eller annen berørt konsesjonær tar initiativ til slik omprioritering vil systemansvarlig vurdere om det er grunnlag for dette før omprioritering blir vedtatt. Dette vil blant annet være avhengig av om omprioriteringen er gjennomførbar og i hvilken grad dette vil avhjelpe den aktuelle situasjonen.

Berørte konsesjonærer må kunne dokumentere sine merkostnader ved omprioritering.

Faktura sendes til Statnett v/Driftsstanskontoret. Systemansvarlig ber om, i forbindelse med vedtak om omprioritering, å få tilsendt underlaget for konsesjonærenes eventuelle kostnader ved dette så snart som mulig. Minimum tre måneder etter mottatt underlag vil systemansvarlig fatte vedtak om betalingens størrelse og om hvem som skal dekke hvilke kostnader overfor hvilke konsesjonærer.